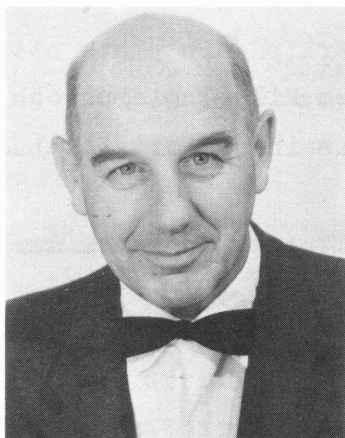

Marnäs-Posten

Utgiven av : Ludvika Hembygdsförening, Nils Nils Gata 7,
771 00, Ludvika. Tel.: 0240 - 100 19.

Grundad av: Fil.dr. Karl-Erik Forsslund i augusti 1928

Två trägna arbetare inom hembygdsvården som lämnat styrelsen

Nils Tholerus

Nils Tholerus och Nils Göte Håkansson lämnade på egen begäran sin aktiva medverkan i styrelsen under år 1977. Styrelsen förlorade härigenom två av sina mest hängivna medarbetare.

Nils Tholerus blev medlem i Ludvika hembygdsförening redan 1928, alltså för 50 år sedan. Han invaldes i styrelsen år 1959 och utsågs samma år till kassör. I början av

Nils-Göte Håkansson

1960-talet utsågs han till gårdsförvaltare. Båda dessa uppdrag innehade han till sin avgång 1977. Att vara hembygdsföreningens kassör kräver en betydande arbetsinsats. Ännu mer arbete torde likväl uppdraget som gårdsförvaltare ha krävt. I förvaltarens uppgift ingick bl a att tillse, att Gammelgårdens och Gruvmuséets byggnader blev föremål för nödvändigt underhåll, en uppgift som Nils Tholerus skött med den äran inom ramen för föreningens knappa tillgångar. Under 1970-talets förra hälft har Nils Tholerus varit den drivande kraften vid inventering av hembygdsföreningens samlingar, bestående av c:a 4.000 föremål, vilka samtliga i olika omgångar fraktats till Kulturarvet i Falun, där de renoverats och registrerats, varefter föremålen återförts till Gammelgården, där allt inplacerats i gårdens olika byggnader. Det sistnämnda arbetet, som var både tidsödande och krävde god lokalkännedom, har i huvudsak utförts av Nils Tholerus, hans fru Vega och gårdsfogden Sven Åhl.

Nils Göte Håkansson blev medlem i hembygdsföreningen först i början av 1960-talet. Långt dessförinnan hade han emellertid hjälpt till på Gammelgården, bl a vid Lars-mässorna redan på 1940-talet. Nils Göte Håkansson har haft ett mycket gott samarbete med Nils Tholerus, och Håkanssons tekniska kunnande har kommit väl till pass, när det gällt att förse Gammelgården och Gruvmuséet med ett funktionellt el-nät. Håkansson invaldes i styrelsen år 1966 och har uppehållit befattningar som sekreterare och som arkivarie. Han har ägnat arkivet ett hängivet arbete, och hembygdsföreningen kan vara stolt över sitt välskötta arkiv, inte minst när det gäller bildarkivet. Nils Göte Håkansson har under flera år ansvarat för Marnäs-Posten, som under åren innehållit många intressanta artiklar rörande bygdens kulturminnen.

Såväl Tholerus som Håkansson har blivit föremål för utmärkelser av olika slag. Sålunda tillerkändes Nils Tholerus hembygdsföreningens silvermedalj år 1967. Båda fick föreningens guldmedalj år 1968. År 1974 tilldelades båda Ludvika kommuns Kulturstipendium för sina insatser inom kulturminnesvården. Nils Tholerus tilldelades dessutom år 1977 Riksförbundets för hembygdsvård plakett för rik gärning i hembygdsvårdens tjänst.

Hembygdsföreningens nuvarande styrelse har ansett det vara på sin plats att i Marnäs-Posten kortfattat erinra om de stora tjänster, som Nils Tholerus och Nils Göte Håkansson osjälviskt och utan tanke på egen vinning utfört för Ludvika hembygdsförening.

Styrelsen vill samtidigt till dem båda framföra ett varmt tack för en i sanning rik gärning i hembygdsvårdens tjänst.

Axplock ur Ludvika Hembygdsförenings historia år 1927

Året 1927 var ett händelserikt år för Ludvika Hembygdsförening, eller rätteligen för Ludvikabygdens Fornminnes- och Hembygdsförening. Den unga föreningen använde fortfarande vid högtidliga tillfällen detta något otympliga namn. Av protokollsboken framgår att styrelsen hade sex av sekreteraren Ingenjör Gust. Björkman ordentligt protokollförda sammanträden.

Styrelsen under året utgjordes i övrigt av Skriftställare Karl Erik Forsslund ordf., Ingenjör Gust. Öhman vice ordf., Tjänsteman Carl Öfverbeck kassör, ordinarie ledamöterna Fru Carin Roth och Bergsman Per Jansson samt, av Hantverksföreningen utsedd, Byggmästare H. Jansa med Trädgårdsmästare A. Bergman som ersättare. Övriga ersättare var Folkskollärare Axel Söderkvist, Fru Fejan Forsslund, Riksdagsman Gust. Pettersson, Urmakare Stefan Andersson, Lantbrukare Per Andersson samt 1:e Postiljon A.M.H. Kocken.

Vid kaffebordet på Gammelgården för 40 år sedan:
Fru Rut Björkman, Dr Karl Erik Forsslund, Fru Fejan Forsslund
och Ing Gustaf Björkman.

HEMSLÖJDSUTSTÄLLNINGAR I LUDVIKA OCH FALUN

Med anledning av ett brev från Kommittén för Hemslöjdsutställningen i Falun 1927 beslöt styrelsen "att åtaga sig att bliva Länsstyrelsens märkningsombud för vår ort samt utsågs Ingenjör Gust. Björkman i Ludvika att såsom märkningsman förrätta uppdraget i fråga". Det var så att länsstyrelsen hade, för att hjälpa hemslöjdarna i länet, förordnat att tombolavinster i av myndigheterna beviljade lotterier till 60% skulle utgöras av hemslöjdsalster från Dalarna. Hemslöjdsalstren skulle godkännas av "märkningsombud" och förses med ett av Hushållningssällskapet tillhandahållet hemslöjdsmerke.

Föredrag om **G 849**
Hemslöjdsutställningen i Falun
hålls lördagen den 12 febr. kl. 6.30
e. m. i **Kommunalhuset, Ludvika**,
av utställningskommitténs distrikts-
ombud ingenjör **Lennart Wählstedt**,
Holsäker.
Fritt inträde. Intresserade ör-
bjudas. 230

HEMSLÖJDSUTSTÄLLNINGEN
i Ludvika (Lindhs hus) hålls öp-
pen även torsdag och fredag kl.
11-3, 6-8. **G 952** 956

Vid denna tid gjorde Hembygdsföreningen verkligen betydande insatser för att hjälpa och stimulera utvecklingen av hemslöjd i bygden. Vid de av föreningen anordnade julmarknaderna förekom försäljning av bygdens hemslöjd och vid den tidigare nämnda hemslöjdsutställningen i Falun detta år var 54 utställare från Ludvikabygden representerade med 172 stycken olika föremål. Ingenjör Lennart Wählstedt hade utvalt dessa ur en förberedande utställning som ägt rum i Ludvika under maj månad. Denna hade samlat hela 80 utställare som deltog med inte mindre än 425 olika föremål.

HEMSLÖJD och KONST

Dalarnas Hemslöjd
gammal och ny

ANDERS ZORN
och
CARL LARSSON
NUTIDA KONST

Hantverks-och Industriutställningen

18juni-
24juli **FALUN** 1927

I samband med hantverks- och industriutställningen 18 juni—24 juli innevarande år kommer som bekant en hemslöjds- och konstutställning att anordnas.

Hemslöjdsutställningen, som anordnas av Hushållningssällskapet samt Dalarnes hemslöjdsföreningar, kommer att omfatta en betydande samling såväl äldre som nyare dalahemslöjd.

Samtidigt öppnar Dalarnes Konstförening sin andra utställning, vilken blir

väl representerad med verk av samtliga nu levande dalakonstnärer.

I anslutning till denna utställning öppnas tvänne separata avdelningar med Zorns och Carl Larssons mest representativa verk, däribland en del, som aldrig förut varit offentligt exponerade.

Ovanstående affisch, som är gemensam för dessa utställningar är tecknad av konstnären David Tägtström.

LIVLIGT ÅRSMÖTE

Årsmötet söndagen den 29 maj 1927 refereras utförligt i protokoll och i den lokala pressen. Det gick tydligen livligt till.

Det var främst Punkt 12 vid mötet, i protokollet betitlad "Danskulden", som väckte diskussion. Det framgår att förutom av Herr A.H.M. Kocken, som motionerat i ärendet, "flere yttranden gjordes av Hrr Stefan A:son, E. Gottliebson, Per Jansson, Hammar, Ordf. o. sekr." Jag saxar ur Ludvika Tidnings referat den 31 maj 1927:

"Ludvika Hembygdsförening offrade på söndagen närmare två hela timmar på att diskutera charlestonflugans eventuella utrotande från Gammelgårdens dansbana. Upphovet till denna diskussion var - naturligtvis - hr Kocken, som började med att avsäga sig sitt suppleantskap i styrelsen, om inte jazz och charleston avhystes från Gammelgården, och slutade med att stå kvar, trots att detta inte blev fallet. Vilket berodde på detsamma som överallt annars, att en dansbana knappast kan klara sig utan ungdom och att denna ungdom alltid haft en besvärlig vana att göra tvärtemot vad den närmast föregående generationen anser vara rätt och riktigt. Då den nuvarande ungdomen blir gammal får den säkerligen fullt schå att hindra ungdomen dansa polka och gammalvals, när det finns så förträffliga och anständiga danser som jazz och charleston. Påståendet är inte så överdrivet som det kanske låter."

Ja, efter 50 år sitter vi ju inne med facit och kan konstatera att skribenten hade åtminstone till hälften rätt.

Referenten låter hr Kocken utveckla sina synpunkter:

"Från skilda samhällsskikt hade man för hr Kocken uttalat sin förvånning och indignation över att charleston tillåtits på Gammelgården. Hr Kocken hade redan för flera år sedan tagit upp saken inom styrelsen - det gällde då närmast jazzen - men styrelsen hade föredragit att ligga på saken. Den moderna dansen harmonierar litet med första punkten i föreningens och förbundets stadgar och Institutet för kulturforskning i Berlin skulle sätta upp en förvånad min, om de från Ludvika finge ett vykort med charlestondansande par på Gammelgårdens dansbana. Hr Kocken ville med detta uttalande inte göra sig bred och märkvärdig, utan ville endast vårda föreningens intressen. Om också föreningen skulle förlora en hundralapp på saken, så borde förbud ändå införas mot denna dans, vars utövare mest av allt likna halvfulla hamsjåare sysselsatta med bröttning eller livtag.

Musiken värre än dansen.

D:r Forsslund hade från början kämpat emot negerimportens införande på dansbanan. Den är oförenlig med föreningens arbete och syften. Han hade emellertid svårt att tro på förbud på något område och det skulle i detta fall endast skrämja bort en avsevärd del besökare. Hr Kocken hade sagt att det stora flertalet icke kom till Gammelgårdsfesterna enbart för dansens skull, men d:r Forsslund erinrade om idrottsfesten i somras, då styrelsen utsett 10-12 vakter för förevisning av samlingarna, men då endast två småttingar infunno sig för att ta dem i betraktande. Musiken till charleston är f.ö. mera avskräckande än dansen. De moderna danserna äro ingenting att frukta i och för sig, då den ena avlöser den andra i snabb takt. Kanske kommer den gamla dansen småningom igen på nytt.

Hr Stefan Andersson trodde på förbudets möjligheter i andra fall, men inte i fråga om dans. Så långt som möjligt är böra de gamla danserna gynnas på Gammelgården, men icke heller längre.

Hr Per Jansson, Klenshyttan, ansåg att det var omöjligt att göra något åt den moderna dansen. Det är ungdomen som vill dansa den och ungdomen behärskar dansbanorna. Hr Jansson fann för övrigt ingenting ont i charleston. Man får sig en nyttig bengymnastik och musklerna blir spänstiga - man har nöje bara av att se på den. Hr Hammar talade för folkdansens och hr Jansa tyckte, att man skulle göra det så trevligt som möjligt för ungdomen, medan hr Gottliebsson däremot stod på hr Kockens linje.

Efter åtskilliga repliker enades alla, utom hr Gottliebsson, om ett uttalande, vari framhölls önskvärdheten av att så långt som det är möjligt se till att icke de moderna danserna tillämpas utan att den gamla hävdvunna dansen kommer till sin rätt."

Ludvika Hembygdsförenings väl och ve tycks tidigt ha varit avhängigt ungdomens "danslusta". Styrelsen fick också i uppdrag att "välja lämplig musik till sina fester" och att verka för att ett folkdanslag skulle bildas "varigenom mycket skulle vinnas med att avlägsna import av negerdanser etc."

Vid årsmötet redovisades att föreningen omfattade 174 medlemmar; att de i Gammelgårdens gästbok antecknade besökarna hade under året uppgått till 510 stycken; att samlingarna omfattade 1801 nummer och att de under verksamhetsåret utökats med 125 föremål.

SVENSKA FLAGGANS DAG

Svenska Flaggans Dag firades för första gången i Ludvika år 1927. Det var Röda Korset, LFFI och Skytteföreningen som stod som arrangörer. Hembygdsföreningen upplät Gammelgården som festplats och höll också med festtalare, d:r Karl-Erik Forsslund.

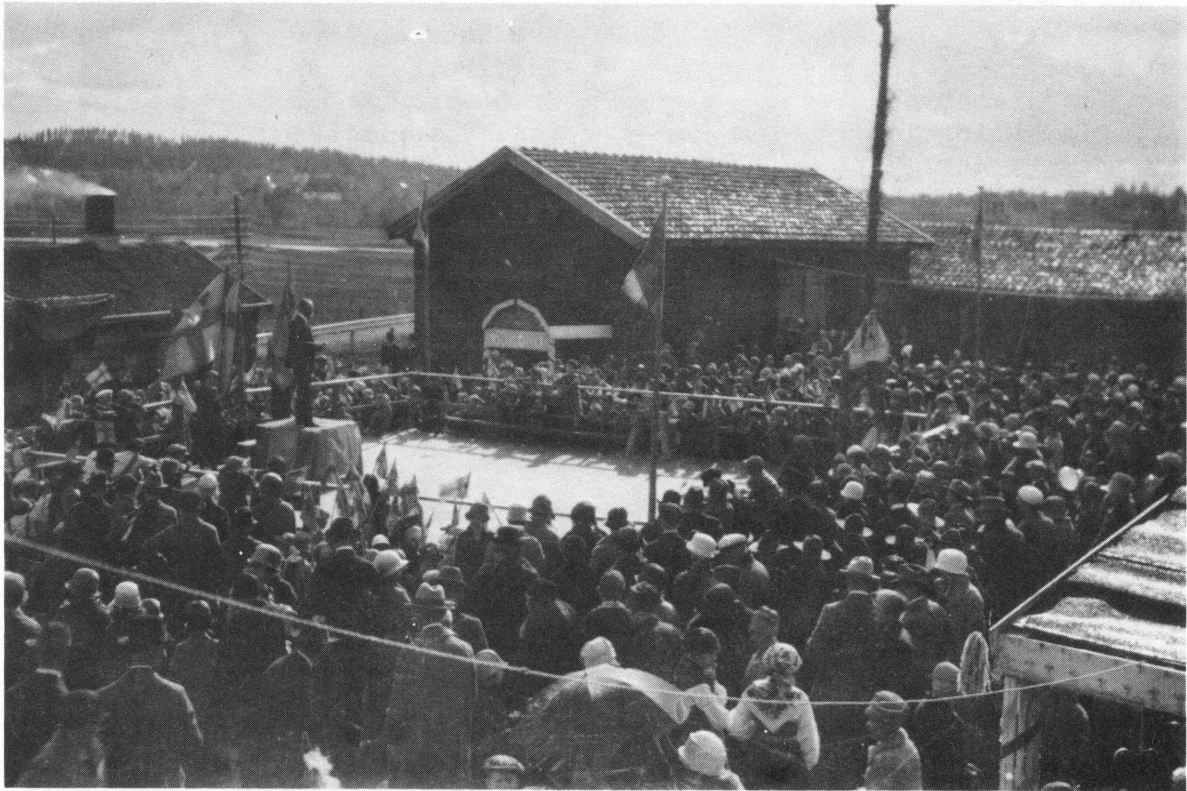
Dr Karl Erik Forsslund hälsningstalar vid hembygdssfesten på Gammelgården.

Foto David Klingzell.

I Ludvika Tidning den 2 juni 1927 beskrivs de festliga arrangemangen:

"Flaggdagen blåses in av härolder och kl. 3.30 avgår flaggtåget med orkester från Stadsparken. Det beräknas att omkr. 500 skolbarn komma att delta i tåget, som passerar Högbergs-, Engelbrekts- och Storgatan och fortsätter förbi Idrottsplatsen till Gammelgården. Där sjunger Hembygdskören varpå högtidstalet till Sveriges flagga hålles av d:r Karl Erik Forsslund. På hans anförande följer gymnastikuppvisning av pojkar och flickor under hrr Renkvists och Söderkvists ledning. Kl. 5.30 och 8.30 sjunger operasångare Elof Benktander med ackompanjemang av Musikdirektör Knut Söderström. Inom gammelgårdsområdet kommer under aftonen att anordnas skjutbanor, försäljning av kaffe och läskedrycker mm, jämte givetvis dans på banan. Samlingarna visas också."

"LFFI ämnar använda ett eventuellt överskott till kostnaderna för det beklädnadsrum som skall uppföras å idrottsplatsen", medan Röda Korset avsåg att använda pengarna till en sommarkoloni för behövande barn från Ludvika stad och socken.

HEMBYGDSFESTEN

En del av deltagarna vid hembygdshfesten samlade kring dansbanan
- å vilken det detta år dansades charleston.

Foto David Klingzell.

Hembygdshfesten den 13 och 14 augusti blev synnerligen lyckad. Nettot på 2067,75 kr talar ett tydligt språk och även om Punkt 5 i styrelseprotokollet från den 30 oktober rubricerad "Tacksägelse" ger ordföranden K.-E. Forsslund äran, så visar organisationsplanen att ansvaret för arrangemangen fördelats på inte mindre än 27 olika personer. Dessa skulle dessutom ansvara för att ytterligare medhjälpare anskaffades. En extra service gavs då "Tillfällig telefon" fanns att tillgå i ett stånd. Ett särskilt "expeditionstält" restes liksom ett tältläger för scoutpojkar vilka användes som "ordonanser och springpojkar". Polisman Ernberg anställdes för vakthållning. Delar av organisationsplanen förtjänar att återges:

Till föreståndare och ansvariga föreslogs:

1. Inträde och biljetter	Hrr Kocken o. Stefan Andersson
2. Kokstuga	Fruarna Ellen Lundh, Beda Söderkvist o. Gerda Öfverbeck
3. Smörgåsbuffé	Fru Lilly Littke
4. Läskedrycksstånd	Hrr Hj. Salomonsson o. Gust. Nilsson
5. Karamell- o. konditoristugan	Fru Dahlberg
6. Våffel- o. korvstugan	Fru Agnes Andersson
7. Blomstergården	Fru Kjellman
8. Skjutbanan	Tapetserare Andersson
9. Dansbanan	Hrr Söderkvist o. ing. Hansson
10. Bilparkering	Konstsmed Hammar
11. Cykelförvaring	Nils Björkman

12. Samlingarne	Per Andersson
13. Spellogen	Regissör Herr o. Fru Forsslund
14. Spelmän, Sång, Föredrag	D:r Forsslund
15. Tombolan	Fru Carin Roth
16. Festtåg	Hrr Hansson, Rönngren
17. Flaggning	Ing. Pettersson
18. Affischering	Hr Öfverbeck
19. Belysning	Ing. Rolf Littke
20. Byggnader	Ing. Björkman o. Byggm. Jansa
21. Annonser, Pressen, Trycksaker	Sekr.

HEMBYGDSFEST

anordnas på

LUDVIKA GAMMELGÅRD

Lördagen den 13 och Söndagen den 14 aug.

LÖRDAG:

- Kl. 6. Musik.
 » 7. Hälsningstal med förevisning av nya förvärv av dr. Forsslund.
 » 7.30 Låtar av ett dussin spelmän med föredrag av Karl ^{Sjöst}
 » 9. Sång av Hembygdskören.

SÖNDAG:

- Kl. 4. Festtåg anländer. Historiska personer från bygden deltaga
 » 5. Föredrag av Ivan Oljelund.
 » 6. Låtar under Sporns ledning
 » 7. Danser av Sätters barn-danslag.
 » 9. Sång av Hembygdskören.

Båda dagarna uppföres

»GAMMELGÅRDENS ANDAR».

Drömspel i 1 akt av dr Forsslund.

Dräkter från Nordiska muséet.

T O M B O L A

med många värdefulla vinster,
 högsta en cykel.

— D A N S —

från kl. 8 varje kväll på
 logen och dansbanan.

— Festplatsen illumineras. — Cykelförvaring och bilparkering. — Servering av olika slag. — Telefon finnes tillgänglig för allmänheten båda dagarna på festplatsen. — I övrigt vanliga anordningar.

GAMMELGÅRDENS ANDAR

Det av Karl-Erik Forsslund författade drömspelet "Gammelgårdens Andar" hade sin premiär lördagen den 13. Inte mindre än sju föreställningar gavs under de två festdagarna. Alla föreställningarna var utsålda till sista plats. Det var "trösklogen" som användes till "teaterlada". Det blev stor succé och "Drömspelet" måste ges i repris under hösten, nu på Folkets Hus där man kunde ta in betydligt större publik per föreställning.

Forsslund låter den gamla bergsmansgårdens och bygdens historia passera revy. Han utnyttjar bl a de dokument och släktpapper som nyligen hade hittats på Bergsmansgårdens vind. Av rollbesättningen framgår att det var idel lokala förmågor som medverkade. Dräkterna hade hyrts av Nordiska Muséet och för scendekorationerna svarade Folke Forsslund.

Författaren, regissören m m omgiven av ensemblen vid soarén
i Folkets Hus fredagen den 26 augusti 1927.
Huvudnummer var "Drömspelet".
Rollista: se nedan!

Foto David Klingzell.

Gammelgårdens Andar.

Drömspel i 1 akt av Karl-Erik Forslund.

Scen: Ludvika Gammelgårds kontor. - Dräkter från Nordiska Muséet.

PERSONER:

Museimannen	Hugo Göransson	Soldaten Knipe	Knut Dahlberg
Gammelgårdstomten	Aug Nyberg	Jan Olof Sjöberg	Per-Olof Olausson
Råhanda	Rut Björkman	Sophie Danielsdotter Löfgrensson	Maj Forslund
Stenåldersgubben	Gunnar Friberg	Friherrinnan på Ludvika Bruk	Jane Rinde
Järnåldersmeden	Valfr. Andersson	Bazon på Ludvika Bruk	Göran Göransson
Medeltidsmunken	Ernst Widerström	Bergsmansfar	Rud. Salomonsson
Forskarin i Ludvika strömmen	Karl-Erik Ekholm	Bergsmansmor	Anna-Greta Ljunggren
Jonas Halvarsson d. ä.	R. Rönngren	Gammelgårdens spöke	H. Hallqvist

Grängesbergs Manskör.

Låtar på fiol av Karl Sporr.

Biljettpriiser: Kl. 8 e. m. Parkett 1:50, övriga bänkar 1:—.
Kl. 6,30 e. m. Barn 35 öre, äldre samma pris som kl. 8.

Biljettkontoret hålles öppet som vanligt.

NYA TRYCKERIET · LUDVIKA

FESTTALET

När man studerar de gamla protokollen och tidningsklippen slås man av den entusiasm och den generositet som människorna runt Hembygdsföreningen uppvisade. Viljan att göra en insats för bevarande av den folkliga kulturen och för folkbildningen var påtaglig och inget tillfälle till upplysning och undervisning fick försittas. Ivan Oljelunds festtal kl. 5 på festsöndagen är tids- och miljötypiskt. Från en talarstol på dansbanan, mitt bland skjutbanor, läskedryckskiosk och korvstånd höll han ett, tydligen uppskattat tal, vari han behandlade frågan om romantikernas naturdyrkan. Med utgångspunkt

från Atterboms Lycksalighetens Ö utvecklade Oljelund temat att romantikens dyrkan av naturen inte var en kärlek till den verkliga, svenska naturen utan till en förskönad, exotisk bild av en natur skapad av romantikerna själva.

"Den romantiska naturlidelsen är släkt med ynglingens kärleksglöd: den älskade är skön från hjässan till fotabjället, hennes ögon äro stjärnor, hennes rosenmun andas vällukter och hennes dygder äro himmelska." - - - -
 "All denna naturförsköning förefaller att i grunden vara en fantasiens geografiska lek, ammad av nordbons längtan till soliga länder - innan han sett dem."

Av tidningsreferatet framgår att festtalet utformats till en litteraturhistorisk föreläsning, som krävde åtskilligt av sina åhörare. För 50 år sedan gick talet av allt att döma hem hos festpubliken. Vad hade hänt om Oljelund haft 1977 års "marknadsbesökare" till åhörare? Tiderna förändras och vi med dem, men man kan fråga sig vad kostsamma skolreformer egentligen har åstadkommit. Och inte heller tycks TV:n ha lyckats stimulera t ex litteraturintresset hos svensken i gemen i särskilt hög grad.

KOMMUNAL JULGRAN PÅ KARLAPLAN

Hembygdsföreningen verkade inte bara för bevarande av gamla saker och traditioner, den deltog även aktivt i skapandet av nya. Svenska flaggan började ju att firas i Ludvika detta år och på Hembygdsföreningens initiativ fick Ludvika detta år sin första "kommunala" julgran. Den placerades på torget, där Hembygdsföreningen, i likhet med föregående år, anordnade en julmarknad med försäljning av hemslöjdsalster tillverkade "endast inom Ludvikabygden". Marknaden ägde rum den 16-21 december. I protokollet från styrelsesammanträdet den 30 oktober lyder Punkt 14 sålunda:

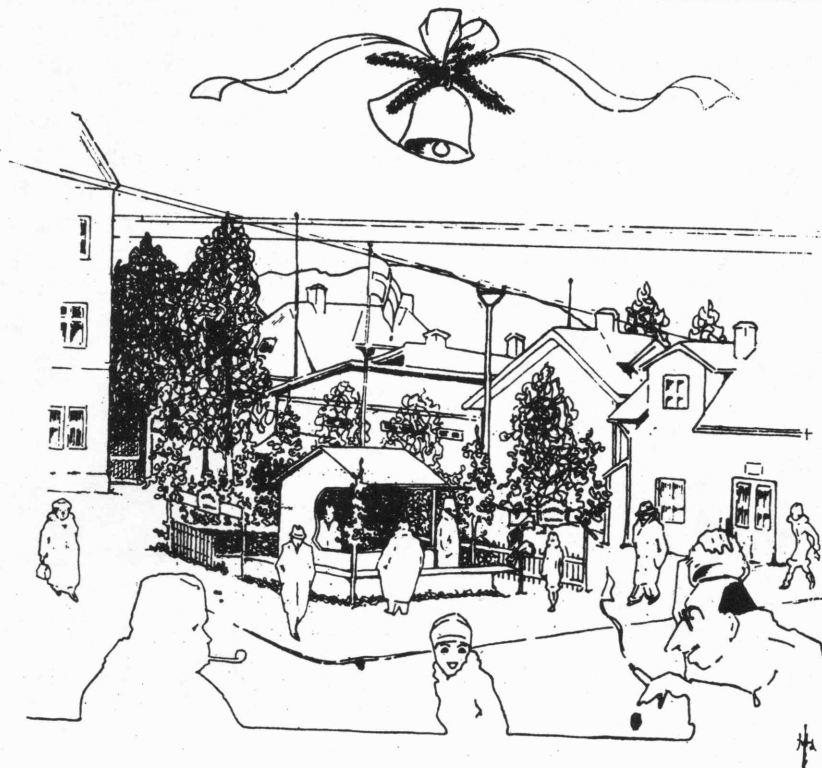
"Såsom en erinran om "Julfirandet utomhus" uttalade styrelsen önskvärdheten, att i likhet med andra samhällen, såsom en gammal sed, om resandet av en i elektr. ljus strålande jättegryn å Karlaplan eller event. i gatukorsningen Storgatan-Engelbrektsgatan (mitt för stationsbacken). Då Föreningen saknar medel till erforderliga omkostnader för anskaffning, resning o. belysning av sådan gran beslöts göra en värdsam vädjan till stadens Drätselkammare om hjälp att därmed ordna."

Denna värdsamma vädjan förklingade ohörd men i samarbete med Köpmanna- och Hantverksföreningarna ordnade man till en julgran "å Karlaplan". Redaktör Folke Berge på Ludvika Tidning var tydligen verkställande i "Sammanslutningen för Julgran å Carlaplan", som det står på en räkning. Enligt specificerad nota framgår att

Gran och körning av d:o kostade	15:-
Resning och nedtagning	8:-
Montering och ström	15:-
Upphuggning av håll å Carlaplan	5:-
Summa	<u>43:-</u>

Hembygdsföreningen skulle betala 1/3 av detta belopp eller 14,33 kr. Redaktör Berge mottog av Gust. Björkman 15:- kronor och har noterat att denne "nedlagt 0,67 kr i sparbössa den 12/5 1928".

Julmarknaden i Ludvika.

Hemslöjdsståndet på Karlaplan.

Ludvika Hembygdsförenings
sedvanliga försäljning på Karla-
plan har slagit väl ut även i år.

Huvudartikel är givetvis julgrä-
nar, som levererats i stora partier.

Teckningen ovan är gjord av Martin Andersson, sedermera Hillervik. Till vänster med pipa ing K G "Fia" Jansson. Till höger hälsande på den unga damen advokat Oscar Fähré. Framför hemslöjdsståndet syns Karl Erik Forsslunds karakteristiska silhuett.

LYCKAD ARBETSAFTON

Föreningens medlemmar kallades till "arbetsafton" den 6 juli 1927. Det var tydligen en hel del som skulle klaras av denna afton:

Städning av gården och skötsel av trädgårdstäppan; uppsättning och målning av sittbänkar; borttagning av mellanvägg i stallet; överflyttning av museiföremål till säsbod och stall; städning av vagnsbod och logbyggnad; möblering av Östra stugans storstuga och undersökning av väggar och tak i dess salsrum.

Det var här i salsrummet, som man gjorde årets fynd på Gammelgården den kvällen. Ordf. rapporterar själv i tidningen den 23/7 1927:

"Nyfunna målningar under fem lager tapeter i Ludvika Gammalgård.

Salen i Ludvika gammalgårds östra stuga har nu börjat återställas i sitt forna skick, det sista av de båda stugornas rum som återstår att restaurera. Fem lager tapeter under varann ha borttagits, det nyaste från 1920 (Svenska Dagbladet från detta år var klistrat därunder), det äldsta säkerligen omkring hundra år äldre, en vacker schablonmålad tapet med blåa blomkvistar på ljus botten. Den var klistrad på gråmålad rappning - och under denna upptäcktes vulster och rankmotiv i barock målade direkt på timmerstockarna, säkerligen i början av 1700-talet om ej tidigare. Hela väggarna ha varit på detta sätt smyckade ända ner till golvet under den senare påspikade panelen. Även på takbräderna och bjälkarna synas spår efter målningar - här har varit ett praktrum av verkligt förnämligt slag. Takmålningarna äro här liksom i stugans kök, kammare och förstuga sannolikt alltför bleknade och avtvättade för att man skall kunna göra något åt dem - man får nöja sig med deras i alla fall fullt skönjbara kvarlevor. Men väggmålningarna äro så pass väl behållna och ståtliga att de måste så långt möjligt tagas fram och så att säga läkas; ty de vanställas av talrika hugg för rappningen, vilkas spån man får försöka fästa och prätta in, så att ytan åter blir jämn och rankorna så hela och tydliga som det går att få dem. Men det blir ett svårt och rätt kostsamt arbete - här är ett i hög grad lämpligt och värdigt föremål för en donation! Det är att hoppas att man ej förgäves skall söka en för traktens gamla kultur och historia intresserad mecenat, som vill hjälpa hembygdsföreningen att åt bygden och nutiden återbörda detta säkerligen i hela Väster Bergslagen enastående rum - att lyfta det ur dess förnedring och återge det åtminstone något av dess forna prakt!

K. E. F."

Dr Forsslund tog omedelbart kontakt med vännen Museielektorn vid Nordiska Muséet Dr Ernst Klein och genom dennes försorg blev salsrummet redan den 5 augusti besiktigat av Konservatorn Alfred Nilson. För en kostnad av 2200:- kr, exklusive mat och logi under arbetet samt resor kunde konservator Nilson åtaga

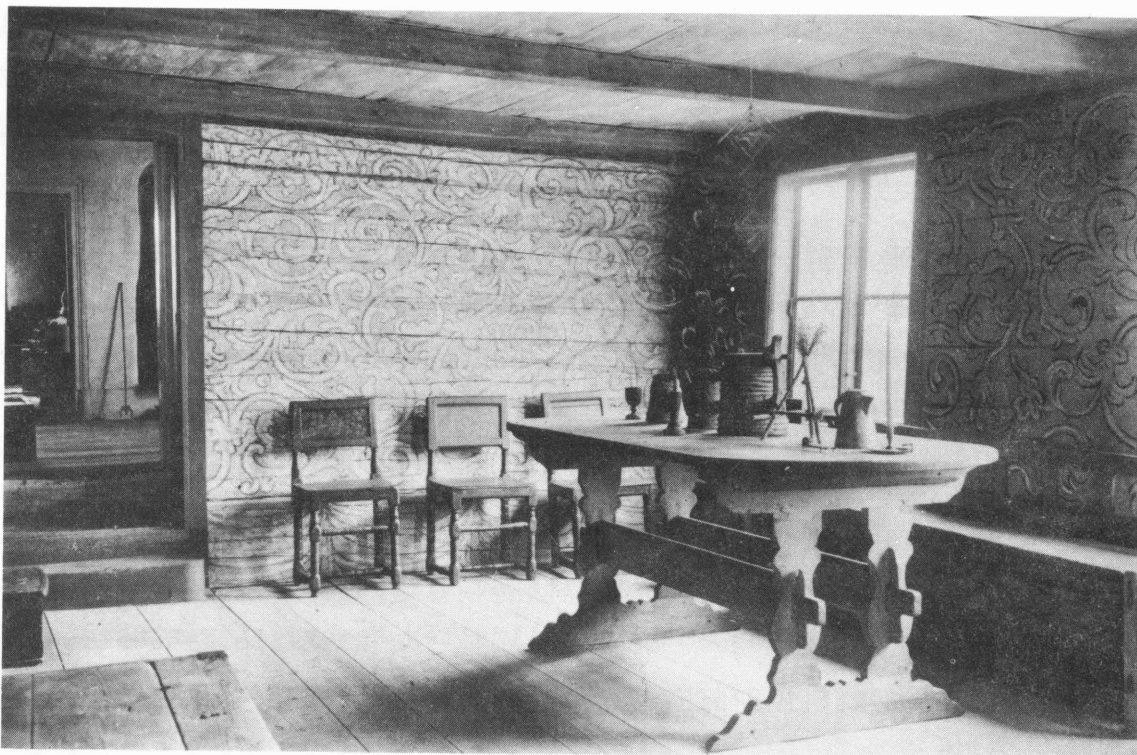

Bergsmansgårdens sal före restaureringen.

Foto David Klingzell år 1929.

sig att återställa rummets väggar och tak i ursprungligt skick. Dessa kostnader var helt omöjliga för vår fattiga Hembygdsförening. Det skulle dröja nästan 10 år innan restaureringsarbetena kunde genomföras och det blev, som Dr Forsslund förmodat, en donation som möjliggjorde detta.

Bergsmansgårdens sal efter restaureringen. Foto D.Klingzell, febr 1938.

Jag vill avsluta dessa axplock från år 1927 med förhoppningen att de skall entusiasmera till deltagande i dagens hembygdsarbete. Insamlingsverksamheten får aldrig avstanna. Det är, särskilt i vår "föränderliga tid", betydelsefullt att vardagen i nuet dokumenteras. Samlingarna måste vårdas. Det gäller framförallt de många husen, som ständigt kräver underhåll. Lokaler och gårdsplaner behöver storstädas av och till. Marnäsposten kräver årligen nya artiklar. Nya initiativ till utåtriktade aktiviteter behöver tas. Genom medlemsaktiviteter av skilda slag kan Gammelgården göras levande. Vi har alla en uppgift att visa Ludvikaborna vilken värdefull tillgång Gammelgårdsområdet utgör.

Torsten Dybeck

Källor: Ludvika Hembygdsförenings handlingar, främst Protokollsbok nr 2.

Tidningsartiklar från 1927.

Bilderna från Hembygdsföreningens fotoarkiv.

Henry Eriksson har hjälpt till med reproduceringen av bilderna.

Ur verksamhetsberättelsen för år 1977

Ur protokollen för det gångna verksamhetsåret kan följande vara värt att notera:

Samarbetet med Ludvika kommun har gett till resultat att kommunen genom bidrag täcker den stora utgiftspost som lön och sociala avgifter för gårdsfogden utgör.

Danserna, som utgör en väsentlig inkomstkälla, har återigen börjat ge en liten vinst.

Nils Tholerus har erhållit Samfundets för hembygdsvård förtjänstplakett för förtjänstfullt arbete i hembygdsvårdens tjänst.

Svenska Flaggans Dag firades traditionsenligt med högtidstal av hembygdssföreningens ordförande Nils Nord.

Midsommarhelgen firades som vanligt med Ludvika orienteringsklubb som arrangör.

Ludvika - Krönika 2 har utgivits under hösten. Krönikan behandlar ASEA-Ludvika-verkens historia och har sammanställts av Nils Göte Håkansson. ASEA bekostade tryckningen, men hela behållningen tillfaller hembygdssföreningen.

Dräktkommittén berättar i sin verksamhetsrapport bl a följande:

Den sjunde augusti deltog dräktkommittén i kyrksöndag på Gammelgården då den kvinnliga bergsmansdräkten återinvigdes.

Den nykomponerade yllesjalen har presenterats vid en utställning i Handelsbankens fönster.

Genom ett intensivt samarbete mellan dräktkommittén, Folkdansgillet och hembygdssföreningens styrelse har problemet med lokal för hembygdssföreningens och folkdansgillets dräktkommittéer lösts. Medlemmar ur Folkdansgillet har varmbonat, målat och tapetserat Hällsjöboden. Hällsjöboden invigdes för sitt nya ändamål fjärde söndagen i advent då en julmessa anordnades.

Bland mera originella gåvor som kom föreningen till del under 1927 kan nämnas följande: "Av Disponent E.G.Eriksson i Vansbro, såsom ägare till Jakob Anders-gården i Marnäs, en timrad svinstia, att avhämtas å befintlig plats utan kostnad för givaren.

Svinstian anländer till Gammelgården. Foto Rolf Littke

Efter tidigare års stora satsningar på reparationer och genomgång av samtliga museiföremål har arbetet inom övriga nämnder under året varit av blygsammare art. Även det hårt ansträngda ekonomiska läget har medfört att några nya projekt ej kunnat startas. Museinämnden har dock tagit hand om och inplacerat nya föremål i samlingarna. Husmodersnämndens medlemmar har tillsammans med medlemmar i Folkdansgillet under våren ställt i ordning såväl Bygdegården som andra byggnader inför sommarens visningar.

Behövliga underhållsreparationer har utförts av gårdsfogden i samråd med gårdsnämnden.

Verksamheten i arkivet har bedrivits i samma omfattning som tidigare.

Arkivet har tillförts handlingar från Per Anders-gården i Marnäs omfattande 1.077 nummer, handlingar från Ludvika Spelmanslag omfattande 787 nummer inklusive noter till av spelmanslaget framförda låtar, handlingar från danslaget Trallen, Ludvikas första folkdanslag, omfattande 52 nummer och därtill ett antal handlingar av varierande innehåll. Fotoarkivet har utökats med ett 50-tal bilder från bygden. Fotona har lånats och reproducerats.

Utlåning av handlingar, böcker och foton har skett.

Liksom under föregående åren har sammandrag skrivits av tidningsartiklar i två ortstidningar visande vad som timat i Ludvika och Smedjebackens storkommuner.

Någon ny arkivarie har ännu ej kunnat tillsättas. Vi hoppas dock att denna fråga skall lösa sig.

Glädjande är det positiva gensvar vi fått från Folkdansgillet som på olika sätt hjälpt oss i skötseln av Gammelgården liksom vid transporter och större arbeten vid anläggningen.

SLUTORD

Även om verksamheten under det gångna året ej varit av samma omfattning som tidigare finns det anledning att i dag se lite ljusare på framtiden än för ett år sedan. Den ekonomiska hjälp som vi fått från Ludvika kommun har för ögonblicket fått oss att kunna ägna mer tid åt att planera för en mera utåt-riktad verksamhet här på Gammelgården. Då också danserna under senare tid åter börjat ge litet vinst, ser den ekonomiska situationen ej längre så mörk ut. Det under förra året påbörjade samarbetet med Kulturnämnden har fortsatt i positiv anda och vi hoppas det även i fortsättningen skall kunna fördjupas och bli bygden till gagn.

Kuriosa: "Ingenjör Ragnar Andersson å Hagalund" fick arrendera fiskerätten i till Gammelgården hörande vattendrag. Arrendet var 25:- kr per år och skulle inbetalas i början av varje arrendeår.

Årsavgiften för medlemskap i Hembygdsföreningen fastställdes till 1:- kr. Ur Protokollen från år 1927.

Under andra halvåret har vi också inom styrelsen mer och mer börjat diskutera vad som kan göras för att göra vårt område mer levande och få det till den samlingspunkt som vi önskar det skall vara. Inför kommande sommar planeras ett ökat öppethållande av anläggningen. Visningar planeras även lördagar och söndagar. Även kaffeserveringen räknar vi med att kunna hålla öppen dagligen. Någon form av kurs för utbildning av guider planeras, i samarbete med något studieförbund. Vi hoppas på gott deltagande, inte minst från Folkdansgilletts medlemmar. Detta skulle i hög grad lätta på gårdsfogdens arbetsbörda under sommaren.

Till alla som på något sätt hjälpt och stött styrelsen under året vill vi slutligen framföra ett varmt tack. Med förenade krafter tror vi att vårt arbete även under kommande år skall bli gagnarikt.

Styrelsen

LUDVIKA HEMBYGDSFÖRENING

Styrelse

Nils Nord, ordförande	tel	126 73
Torsten Berggren, v ordförande	"	106 73
Håkan Eriksson, sekreterare	"	192 18
Sven Åhl, skattmästare	"	100 19
Nils Tholerus		
Sven Holmgren	"	130 49
Torsten Dybeck	"	146 21
Lennart Sjökvist	"	150 20
Lennart Ljung	"	107 99
Artur Haga	"	107 38
Leif Halldin	"	186 23

Funktionärer

Sven Åhl, gårdsfogde	tel	100 19
Gunnar Jansson, arkivbiträde	"	100 19